

INGYEN!

zeneje által... E HÓNAPBAN

El lesz annyi... a hónapban

Amikor csak 5 dollár... a hónapban

Amikor csak 5 dollár... a hónapban

Amikor csak 5 dollár... a hónapban

Amikor csak 5 dollár... a hónapban

Amikor csak 5 dollár... a hónapban

Amikor csak 5 dollár... a hónapban

Amikor csak 5 dollár... a hónapban

Amikor csak 5 dollár... a hónapban

Amikor csak 5 dollár... a hónapban

Amikor csak 5 dollár... a hónapban

Amikor csak 5 dollár... a hónapban

Amikor csak 5 dollár... a hónapban

Amikor csak 5 dollár... a hónapban

Amikor csak 5 dollár... a hónapban

Amikor csak 5 dollár... a hónapban

Amikor csak 5 dollár... a hónapban

Amikor csak 5 dollár... a hónapban

Amikor csak 5 dollár... a hónapban

Amikor csak 5 dollár... a hónapban

Amikor csak 5 dollár... a hónapban

Amikor csak 5 dollár... a hónapban

Amikor csak 5 dollár... a hónapban

Amikor csak 5 dollár... a hónapban

Amikor csak 5 dollár... a hónapban

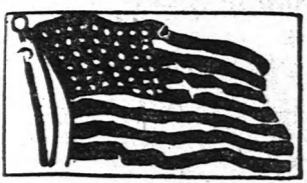
Amikor csak 5 dollár... a hónapban

Amikor csak 5 dollár... a hónapban

Amikor csak 5 dollár... a hónapban

Amikor csak 5 dollár... a hónapban

Amikor csak 5 dollár... a hónapban

The oldest established and largest Hungarian Paper Published Daily

SZABADSÁG

LIBERTY

A legrégibb és legnagyobb magyar lap Amerikában. — Megjelenik minden nap

NO. 281. SZÁM.

THIRTIETH YEAR

Cleveland, New York, Chicago, Pittsburgh, Detroit, péntek, 1921, december 2.

HATVINGYEDIK ÉVFOLYAM

EGYES SZÁM ÁRA 5 CENT

DAVIS MUNKAÜGYMINISZTER AZ ELLIS ISLANDI VISZONYOKRÓL

Kijelentette a miniszter, hogy a szigeten levő állapotokról hamis képet festettek. — Ellis Island nem szálloda. — Rossz bánásmód miatt nem a visszatartott bevándorlók panaszkodnak. — Egyes gyárosok olcsó munkát akarnak. — Javultak az ellis islandi viszonyok.

WASHINGTON, nov. 30. — James J. Davis munkaügyi miniszter levelet írt Medill McCormick illinois szenatornak. A levelet, amelyben a miniszter az ellis islandi viszonyokról közölt kritikával foglalkozik, most tették közzé.

Megállapítja a miniszter, hogy az ellis islandi állapotokról mostanában elhangzott nyilatkozatok nem csupán nagytitkok, de lényegesen hamis adatokat is tartalmaznak. Rámutat a miniszter az elmúlt két esztendő bevándorlási viszonyaira s megemlíti, hogy a szigeten alkalmazott bevándorlói tisztviselők a háború alatt igen szétszóródtak és az új kormány a vezető állásokban nagyrészt tapasztalatlan embereket talált. Rámutat Davis arra is, hogy a háború előtt érkezett bevándorlóknak többségére volt pénzüki és vasúti jegyjük a rendelkezési helyükig s így könnyen kezelhették őket, addig a háború után érkező bevándorlók nagy többsége pénztelen s így nem indulhat mindjárt az ország belsejébe. Ez az oka annak, hogy nem egyszer törlődés támadt a szigeten.

Kijelenti a miniszter, hogy Ellis Island nem szálloda, hanem bevándorlási állomás s teljesen alkalmatlan arra, hogy nagyobb számú bevándorlót tartson rajta bármily hosszú ideig. Ami a hálószobákat és az étkezőket illeti, írja a miniszter, megfelelő a közegészségügyi követelményeknek s nem kritizálhatók, csak annyiban, hogy sokkal kényelmesebb helyről kellene gondoskodni.

A miniszter szerint a rossz bánásmód miatt ritkán panaszkodnak bevándorlók, hanem ügyvezető és bevándorlókati vezető egyesültek tisztviselői, akik azt akarják, hogy a bevándorlókat erősebb keresszül a szigeten a leggyorsabban tekintet nélkül a bevándorlási törvényekre. Hogyha ez nem történik meg, megvan az elégtelenség, ami minden nemü alaptalan vád hazugtatásában nyilvánul meg. Amíg az ország népe egyre jobban követeli a bevándorlási törvények szigorúbban való végrehajtását, a kritizálás vihara kísér minden szigorúbb intézkedést.

Az érdekeltségű ólós munkást akarnak. Azt mondja a miniszter, hogy bizonyos érdekeltségek, amelyek ólós munkást akarnak, igen elégedetlenek az új törvényről, amely a különböző nemzetiségeket csak bizonyos számban enged be bevándorolni ebbe az országba.

"Még ma is, amidőn népünk oly nagy száma van munka nélkül, észrevehető, hogy a beengedett külföldieknek igen nagy része onnan munkához jut, írja Davis s hozzáteszi, hogy ez azt jelenti, hogy sok amerikai munkást és volt katonát vagy elbocsátottakat a munkából vagy nem vesznek fel a munkába. Davis munkaügyi minisz-

ter 780 alkalmazottat talált Ellis Islandon, amikor elfoglalta hivatalát. Sokan, mondja, tapasztalatlanok voltak. Mivel le kellett szállítani a tisztviselői kart 520-ra, ezeknek nagyrészt elvesztette állását.

"A 3 százalékos törvény életbe lépése óta, írja a miniszter, szükséges volt, különösen júniusban, júliusban és szeptemberben nagyszámú bevándorlót hazamoszósítani ideig visszatarthatni ennek következtében bizonyos nehézség nem volt elkerülhető. Az ősz óta azonban a miniszteriumnak egy bizottsága tanulmányozta az ellis islandi helyzetet és sokat javított rajta. Csak néhány esetben találtak olyasmit, ami tisztviselőt vagy durva kezelésre volt alkalmas, ilyen esetben a bűnös tisztviselőt elcsapják.

Kijelenti a miniszter, hogy Robert E. Tod bevándorlási biztossá való kinevezése óta különösen sokat javultak a viszonyok a szigeten.

A franciák munióója a háboruban

Hat milliárd töltényt készítettek a muniógyárakban a háború folyamán. A TERMELÉS FOKOZÁSA. A híres 75-ös ágyuknak bőven volt lövege.

PARIS, nov. 30. — A hadügyminiszterium most tette közzé kimutatást arról, hogy a francia muniógyárak mint feltehetőleg meg hívatásuknak a háború folyamán. A kimutatás szerint a muniógyárakban összesen 290,000,000 különböző nagyságú löveg készült s ebből 208,000,000 löveg a híres 75-ös ágyukat, a franciák büszkeségét, a németek rémületét táplálta.

Óriási számok vannak a kimutatásban egyéb muniótermelésre vonatkozóan is. 6,000,000 millió puskatöltényt, 2,500,000 millió gépfegyvert, 7,000 — nehézbágyut, 90,000 repülőgépmotort, 49,000 tonna fúllasztóanyagot, 1,018,000 tonna löpört és robbantóanyagot és 50,000,000 gázmazköt készítették a franciák. Ezenkívül természetesen ötször-tízszerekkora rendeléseket adtak a franciák az angol, amerikai és délamerikai muniógyáraknak is.

STROHEIM MOZIIGAZGATÓ REJTÉLYES ELTUNÉSE.

LOS ANGELES, Cal., nov. 30. — Eric Von Stroheim, moziigazgató titokzatos körülmények közt eltűnt lakhelyéről, az Universal City rendőrségének jelentése szerint. Külön vonatot rendelt a maga és társulata számára, hogy New Yorkba utazzanak, de nem találják sehol az igazgatót, s a különvonatot mellevágányra rendelték.

Nagyszabású közgazdasági tervekről tárgyalnak a német és angol vezetők

Berlini hír szerint Stinnes, Rathenau és Simons Londonban nagyszabású és sokoldalú gazdasági és pénzügyi terveket beszélnek meg az angol gazdasági vezetőkkel. — A hadikárpótlás kérdése. — A francia kormány ellene van a moratóriumnak, noha az angolok nagyon is mellette vannak.

BERLIN, november 30. — Mint tudjuk Hugo Stinnes, a német közgazdaság koronázatlan királya valami titokzatos ügyben Londonban tartózkodik. Most meg jobban titokzatosra vált a dolog, amennyiben Stinnes követett Londonba Dr. Walther Rathenau a volt német hadikárpótlási miniszter, aki valószínűleg ismét erre a helyre kerül, valamint Sr. Walther Simons, a német villamosművek igazgatója, volt külügyi miniszter is.

A legjobb forrásból vett értesülések szerint a három látogatásnak közös és rendkívül fontos közgazdasági célzata van. Egész bizonyos az, hogy a német és az angol közgazdasági vezetők egymás között a közgazdaság minden problémáját megvitatni fogják, a nemzetközi hitelnyújtástól kezdve egész Oroszország közgazdasági felméréséig, azonban viszont az is bizonyosnak látszik, hogy a látogatások tulajdonképeni célja a hadikárpótlási feltételekkel van összeköttetésben, még pedig olyképen, hogy az angolokkal szemben fennálló német hadikárpótlási kötelezettséget újabb szabályozzák, csak úgy, mint ahogyan megvitatják a Rathenau és Loucheur wiesbadeni találkozásán.

Mind ezek mellett az itt számyrakelt hírek szerint, a német közgazdasági vezetők, káprított az angolokkal, tervezték a Berlin-Bagdad vasút teljes kiépítését, a mesopotámiai vasút újrapépítését, s a román vasutak kibővítését, amelyre angol vállalkozók kötetlen szerződéseket és más közgazdasági tőpnyedéseket is.

A három német közgazdasági kapacitás londoni látogatásával egyidejűen esik össze Lord D'Abernon nemetszói angol nagykövete visszatérése Berlinbe és Sir John Bradburynek, a hadikárpótlási biztossáig angol tagjának megérkezése Londonba. Ez a nem hivatalos jellegű konferencia tulajdonképen folyamán a német és olasz megelző magántanácskozásoknak, amelyek során rengeteg megrendelést adtak Németországnak, anyra, s munkára és ilyenképen tették lehetővé azt, hogy áruval és munkával fizethessék a kárpótlási összegeket.

Szerencsés fegyenc

Akinek megengedik, hogy elmenjen évenként egyszer az édesanyja sírjához.

POUGHKEEPSIE, nov. 30. Gilbert F. Foote, egy hatvanöt éves esztendő ember, ezélt bankár volt. Több társával együtt a vállalatban — eszébe ment, még pedig hamisan. Ennek következtében tegnap a bíró négy esztendő fegyházra ítélte az őreget, a farsával egyetemben, annak a törvénynek az alapján, amely kimondja, hogy egy vállalat könyveit nem szabad megfhamisítani a hitelezők megtévesztése céljából.

A szigorú bíró azonban egyúttal kegyelmeknek mutatkozott az öreg fegyencel szemben. Öreg korára és rossz egészségi állapotára való tekintettel az ítéletet feltételessé tette, annyit kell csak az embernek jelentenie, hogy minden reggel meg kell mennie az igazgatónál, egyebekben szabadon járhat. A bírót erre a kegyelmes lépésre Foote könyörgése is készítette. Foote hozzászokott, hogy meglátogassa az anyja sírját, ami Greenhavenben van, nem messzire Poughkeepsietől. Évenként egyszer elmehet a sírhoz a fegyenc, ezen a napon nem kell a fegyházigazgatónál se jelentenie.

HARMINC CSALÁDI HÁZ PUSZTULT EL A TÜZBEN.

MONTREAL, nov. 30. Rosemuntban, Montreal külvárosában, harminc családi ház esett lángok martalékává

Tekintettel arra, hogy az angolok nem használhatnák német szentet és német nyersanyagokat, az angol közgazdasági vezetők memorandumot készítettek és azt elfogadtatni akarják. Ez esetben lehetővé válik az, hogy az angol gazdasági és pénzügyi vezetők német iparművekben részt vehessenek. Ez a terv egyelőre nem igen tetszik a német tőkésnek, mert abban a nézetben vannak, hogy az angol gazdasági érdekeltségeknek hiányos az ismerete a német ipar természetét felől és ilyenképen a részeseidük később újabb politikai és diplomáciai bonyodalmakra vezethetnek.

Azonban mindkét félnek tetszik az, hogy az általános vasúti építő, átalakító és javító munkákat megkezdjék és, hogy ezekhez Németország szállítsa a szükséges anyagot és munkát, valamint, hogy Oroszországban megkezdjék a nagyszabású konstrukciós munkálatokat ugyanilyen alapon.

Az utóbbi terv kedve tervé különösen R. thenaunak és legutóbb maga Stinnes is belátta azt, hogy Németország jövője Oroszországban mutatkozik és, hogy a németek cseget tehetnek a hadikárpótlási kötelezettségüknek akkor, ha Oroszország megnyílik a részükre.

PARIS, november 30. — A francia kormány határozottan ellene van annak, hogy Németországnak a hadikárpótlási részletekre moratóriumot adjanak, amely terv tudvalevően egyáltalán nem ellenszenv az angolok előtt. A francia álláspont az, hogy Németország igenis képes fizetni és fizetni is fog, ha szorítja. Elismerik ugyan, hogy a német kormány pénzügyi helyzete nagyon zavaros, azonban szerintük ezt másféle módon is lehet rendezni és nem kell a moratóriumnak tulságosan radikális módjához nyulni.

A hadikárpótlási biztosság körében az a nézet, hogy nemzetközi pénzügyi konferenciát kellene összehívni és ott a Németország januári részletének kérdését alapon le tárgyalni.

Clemenceau mint orvos

A "Tigris" elment egy barátjának az operációjára, hogy segítsen az orvosnak.

PARIS, nov. 30. — A francia fővárosban óriási izgalom uralkodott tegnap. Többen látták, hogy az örökifjú és hihetetlen energiával rendelkező Clemenceau a Rue Bizot egy szanatóriumába bement. Azonnal elterjedt a hír, hogy a Tigris megoperálják. Később már azt is tudták az emberek, hogy Franciaország volt miniszterelnöke, a németek nagy ellensége, meghalt az operációs asztalon.

Ebből azonban egy szó se volt igaz. Kevesen vannak, akik tudják, hogy Clemenceau igazi mestersége az orvos tudomány. Ott hagyta azonban a politika miatt. Most azonban orvosi művészetben lépett át a szanatórium küszöbén. Egy barátját operálták és Clemenceau felajánlotta az orvosoknak az asszisztenciáját.

KILENCDSZER RABOLTAK KI A FARMEREK BANKJÁT.

KENDALLVILLE, Ind., nov. 30. — A shippewannai Farmer's State bankot 1907 óta kilencdszer rabolták ma ki. A kasszaőrök acetylere forrasztóval égettek lyukat az acélpénzszekrényen, s 15,000 dollárt sikerült elrabolniuk.

HARDING ELNÖK OTTHON ÜLI MEG A KARACSONYT.

WASHINGTON, nov. 30. — Harding elnök Karácsony ünnepeket nyugalmában kívánja eltölteni a Felhő Házban az eddigi rendőrt tartott rüdet. A legtöbb beteg gyalogosan, vagy mankóval jött, de többen automobilon

Halált kér a titkos diplomácia hiába üzi játéka Washingtonban

A hatalmak, miután "elvbén" mindenben nagyon szépen megegyeztek, az elv alkalmazásának tekintetében mindenféle akadályokat gördítettek. — Végeredményében azonban érvényesülni fog az angol-amerikai összetartás, noha egyelőre Anglia is alkudozik.

Landrura

A nyaktól végezte életét a kékszakáll, követeli az ügyész.

Landru nyugodt.

Óriási érdeklődés kísérte az ügyész dörgő szavait.

PARIS, nov. 30. — Landru, a kékszakáll, akinek a lelkét az asszonyok és egy fiúnak az élete terheli, a legnyugodtabb ember, ugylátszik, akinek valaha az ügyész halált követelt a fejére, az esküdtektől. Godefroy ügyész négy óráig, hatalmas beszédben változott ennek az embernek a rohadat előéletét, négy óráig, dörgő szavakkal ékes beszédben bizonyította a zsűfőlség megett teremnek, hogy ennek a gazembernek a pusztulnia a nyaktól, hogy úgy le kell őt vágni az emberiség testéről, mint ahogy egy beteg faágat levág a kertész. Az ügyész hatalmas termetű ember és beszéde az ágyú dörgéséhez hasonló. Nagyszerű arajetika és gesztusai vannak ezenkívül — igen erős impressziót képes a hallgatóságra gyakorolni. Gyakorolt is.

Egyetlen egy ember volt csak a teremben, aki az egész idő alatt a világ legnyugodtabb arával ült a helyén, még a szempillája se rebent meg a rettenetes vádak hallatára, négy óra hosszat ült ott — még az örök is esodálkozva pillantott rá, a flegma és megtestesült Landru.

Az ügyész utalt arra, hogy Landru irykeznek egyrészt mint mártýrt, másrészt mint ártatlan, komikus figurát beállítani a közvélemény szemében.

Ne üljenek fel ennek a manővernek, esküdt uraim — kiáltotta Godefroy — Landru a legelvetemedettebb, a leghidegveribb gyilkos, aki valaha ezen a földön járt. Ez az az ember, akinek a lelkét humánus érzés soha nem érintette.

ULSTER UJ JAVASLATOT KAP A BEKE ÉRDEKÉBEN.

LONDON, nov. 30. A mai nappal vagy megszákítják a további békealkudozást, vagy új javaslatot terjeszt Lloyd George kormányelnök az ulsteriek elé. Addig nem döntenek az Ulster jogainak feloldozásával, vagy korlátozásával a kérdésben. Ez a kijelentés azallat történt, amikor Craig, Ulster miniszterelnöke Belfastban beszédet tartott a parlamentben, sőt kijelentette, hogy a brit békejavaslatot elfogadhatatlannak s Ulstert nem terheli felelősség, ha a békétárgyalások meghusulnának.

3000 VÖRÖS KATONA ESETT EL A HARCTÉREN.

LONDON, nov. 29. — Az ukrainai fehér csapatok elfoglalták Chitimir városát, s a város körül és utcai harcokban háromezer bolshevik katonát öltek meg az Exchange Telegraph Helsingforsból vett, de más oldalról meg nem erősített távirati értesülése szerint.

AMERIKA NEM MOND LE KÖLCSÖNKÖVETELÉSEIRŐL.

WASHINGTON, nov. 30. — Az Egyesült Államok elhallgatatta az arra vonatkozó feltevést, hogy a szövetségeseknél levő s a lejárt kamatokkal együtt 11,000,000 dollárba emelkedett kölcsönök leírása hozzá. Hivatalos kijelentések szerint minden erre vonatkozó javaslat nagy visszafetésszere találna a kormány részéről.

Növekszik a portugál forradalom

A bolshevik lázadás olyan arányokat ölt, hogy a hatalmak közbe akarnak lépni.

TEHETLEN A KORMÁNY.

Francia-, Olasz- és Spanyolország beavatkozásra készül.

LONDON, nov. 30. — Portugália nagybél helységekben erősen terjed a bolshevizmus, s mi természetesen nem jár zavargások nélkül. Amint a Times értesül különösen Alemejo tartományban járt verontással a bolshevik forradalom.

A forradalom teljes erővel való megkezdésére a liszaboni amerikai konzulátus ellen elkövetett bombamerénylét volt a jeladás. Megfenyegettek a többi országok képviselőit is. A hatalmak most komolyan foglalkoznak avval a tervvel, hogy beavatkoznak Portugália ügyébe s letörik a "rut bolshevizmus áradatát." Elsősorban Franciaország, Olaszország és Spanyolország vannak az intervenció mellett.

A portugáloknak a hatalmak ellen való elkeveredésére jellemző az a körülmény, hogy nemrég a liszaboni kikötőben horvongyó spanyol hadihajók megtorpedozásától alig tudták visszatarítani az egyik portugál ágyúnaszád legénységét.

A Times értesülése szerint olyanok a viszonyok a portugál fővárosban épügy, mint az országban általában, hogy senki sem akar miniszteri tarcát vállalni.

KOREA TILTAKOZIK A JAPAN ELYNOMÁS ELLEN.

WASHINGTON, nov. 30. — Husz millió koreai szenved politikai és gazdasági rabszolgaságban a japán uralom alatt" jelentette ma ki Dr. Philip Jaisohn, a koreai biztossáig alelnöke a City Clubban tartott beszédében. "Korea élő emlékszóborként mutat reá ma az emberi gonoszságra, árulásra s kapzsiságra s emlékoszlópa a szerződés szegésének és a megtört egyezményeknek." Ha a konferencia ezt állva hagyja, újabb háborúk lesznek, mert a megegyezéseket meg fogják ismét törni, ha a szerződéses megmarthatja szákmanját."

ELPUSZTITOTTA A VIHAR PORTUGÁLIA LÉGI HADAT.

LISBON, Portugália, nov. 30. — A nagy vihar elpusztította a portugál léghajó s replió-osztály gépeinek nagy részét. Több katonára megsebzült. Két hangári felkapott a vihar, s azokat több mértföldnyire ragadta magával.

A hátralékosok 25 cent csomagolás és szállítási költségek. A NÉGY SZÍNBE nyomtatott mestermunka szám- ban menő naptár ugyan csak azon előfizetőinknek küldjük meg, akik 25 cent beküldésével és rendezék fizettségüket

SZABADSÁG
The oldest established and largest Hungarian paper in the United States
Published daily by The Szabadság Printing & Publishing Co.
700-710 Huron Road (P. O. Box 171) Cleveland, O.

A német nép tragédiája.

Hogy élnek a munkások.

NÉMETORSZÁG társadalmi és gazdasági helyzetéről szinte már unottig eleget olvastunk. Minden író és minden írni nem tudó, aki meglátogatja Európát, erről számol be. De nem valószínű, hogy valaki, aki előlebb szállodák-ból és vendéglőkben figyelt a német népet, olyan igaz és mélyreható képet tudjon róla festeni, mint például Gladys Harrison, aki a londoni Daily News egyik legutóbbi számában beszámol a Németországban tett utazásáról, amely alatt ő és társai, nem szállodában laktak, de munkás családoknál, nem vendéglátó árúkat kóstoltak, de megosztották vendéglátó gazdáikkal azokat az életről.

"Egy csomó angol munkás és munkásnő — írja Gladys Harrison — legutóbb elfogadta egy csomó német munkásnak és német munkásnőnek a meghívását, mennének el hozzájuk, legyünk tanúi életük folyásának. S legyünk tanúi annak, hogyan készülnek egy jobb életre, hogyan igyekeznek behatolni a tudományokba, hogy erősebben felvértessék magukat a jövővel szemben. Egy német város. Az utcákon ragyogó boltok — nagyon hasonlítanak a londoni kereskedésekhez. Az emberek nem tűnnek se kiéhezettek, se rongyosnak. De egy oldalpillanattal megéjük láthatunk a vékony réteget külszínnek.

Két asszony megy az utcán. A ruhájuk tele van foltokkal. Kék, sárga, piros, lila rongyokból készült foltokkal. Komolyan mennek, sietnek. Ez a ruha valaha elegáns volt. Most a nyomor ezeket az összes foltokat kényserrel rájuk. Először azt hittük, bohócos látványban van részünk, amíg rá nem jöttünk a tragédiára.

Munkás család otthona. Itt még élebb megvilágításban vetődik elénk a német élet. Reggelire vaj utántát és kávépötlék, fekete kenyér. Egy elektrotechnikusnál és a feleségénél laktam. Királyi módon traktáltak. A társaim csak fekete kenyeret és tej nélküli kávépötléket kaptak. Ugyanazt vacsorára. Hetenkét legfeljebb kétszer jut hús az asztalukra.

Az idők többnyire beszélgetéssel töltötték. A gazdasági helyzet a téma leg-többnyire. Az árak, a munkabérek. És a kultúra. A nagy, a megmentés. A német nép nagyon nehezen képes megőrizni a gyomrát. De annál nagyobb igyekezettel akarja megőrizni az agyvelőjét.

A Volkshochschule. A magas népiskola. Ez a legjobb terméke a német munkás népi nyugtalanságának és ama igyekezetének, hogy elfeljelje az utolsó esztendőik borzalmait, a múlt tévelygéseit és a jelen sorsát. Tanulni járnak ide. Házigazdám biztosít róla, hogy rengeteg ember ömlik az egyes osztályokba minden este, a munka után. Minden érdekli őket. Szinte beteges kíváncsisággal csungenek az egyes tárgyakon.

Mégis, legfeljebb a dráma, a nemzeti táncok, és a kórusban való éneklés érdekli őket leginkább. De a szociális tudományoknak, a filozófiának általában, szintén igen sok hallgatója van. Szinte csodálatos, némelyek milyen pontosan vannak informálva az angol irodalmat illetően. Legtöbbször Thomas Hardy és George Bernard Shawt olvassák.

A német nép bizonyos mértékben igazolt. Meg akarja érteni, mi történt vele. Meg akarja tudni, mi történthet vele a jövőben. Anyira tele vannak tudásvágygyal, hogy a tanulók legnagyobb része inkább száraz kenyeret eszik csak, de megfizeti a tanját. Az iskolában töltik idejük majdnem minden szabad óráját. Csoda? Az otthonukban nincs butor, a butoradabokat öreg ládák, jól rosszul összeeszkabálva, helyettesítik.

A MAGYAR MULT.

A Szabadság részére írta: DR. ALEXANDER BERNÁT.

II. NYUGAT FELE.

NAGY mélységekből fakad az ember magatartása az életben, nem tudatos megfontolásokból, amelyekre akkor, mikor el kell határozni magát döntő lépésre, rendszerint még nem is képes. Nemzeteknél ez ép így van. A magyarok otthagyták keleti hazájukat és a nap nyugta felé mentek, mint annyi más nép. De az a csodálatos, hogy mikor itt letelepedtek, mindig a nyugat felé igazodtak. Hiába csábította őket Bizanc a maga aranytól csillogó kultúrájával, ők hű maradtak a nyugatnak. Miért? Azoknál a mélységekben lakó öröklött fogva. A római kereszténységhez húzódtak, nem a görögökhöz. A nyugati civilizációhoz, nem a keletihez. Ha szászor feldarabolják is Magyarországot, az sohasem lesz Balkánország. Ha a szélen is van a nyugatnak, azért Magyarország bent van Európában. Európa sohasem ismeri igazában Magyarországot, de Magyarország mindig ismert Európát. Magyar ifjakat találtak a középkorban a párisi egyetemen, az olasz egyetemeken, Paduában és Bolognában, mert a magyar felismerte, hogy neki a nyugati kultúra való. Egészen bizonyos, hogy ennek köszönhető fennmaradását; mert máskülönben Balkán ország lett volna, vagy orosz tartomány. Nem mondom, hogy nagyon fontos szerepet játszott a nyugati kultúrában. Főleg a török akadályozta meg benne, aki akkor foglalta el az országot nagy részét, mikor Európában a lefontosabb kulturális mozgalmak mozogtak az elmélet. A török és az osztrák. Mert az utóbbi is megtett mindent, hogy Magyarország ne fejlődjön, hogy fejős tehene maradjon Bécsnek. Mily nagyszerűen haladtunk a nyugat felé a protestantizmus keletkezésénél! S mily hamar letört minden haladást a török és az osztrák! De különben nem akartunk menteni Magyarországot, hogy miért nem művelődött intenzívebb; bizonyos benne is voltak hibák. Ami történt, szükségképp történt. Csak az az egy bizonyos, hogy kezdetlől fogva tagjai voltunk a nyugati kultúra közösségnek. Ez volt a szerencsénk, a sorsunk. Hogy mit jelent ez, majd ki fog tudni, ha Románia és Jugoszlávia fejlődését néhány esztendő múlva nézzük. A nyugati nagy nemzetek nagygyátták Lengyelországot, Cseh-

országot, Jugoszláviát és Romániát. Majd elvált, miye viszik, mint nagyok. Egyelőre mind nagyon keletiek. Mélyen alatta állnak Magyarországnak. Egyébként rut hálátlanságról lehetne beszélni, ha nemzetek hálság tudnának lenni. Valóban mi állunk őrt évszázadokon át a nyugati kultúra kapujánál. Nemcsak a törökök ellen; hanem az egész keleti szellem itt állott meg, nem tudott benyomulni Európába. De Magyarorszába se. Keleti népek születtek, de nyugati néppé letünk. Ezt se mondom mint dicsőséget vagy hízelt, mert hát a nyugati szellem sem szinarany, sőt erős rohadási jelek mutatkoznak rajta, de tényként konstátálhatom. Így van. Más a faj, de rokon a lélek. Nem utazottuk a nyugatot, mert az utazás nem ér semmit, majmok utaznak, de megértették és munkatársaink szegődtek. A mi költőink, művészeink, tudósaink, államférfiaink mind nyugati szabásúak. Lustábbak vagyunk, mint a németek, nem oly frissek és szellemesek, mint a franciák, nem oly praktikusok, mint az angolok, mégis hasonló a lelkünk. Magyar ember ritkán tagadja meg nemzetét, ha külföldön él, sajátossága it is megőrizi. De egy bizonyos idő múlva nem tűnik föl, úgy végi dolgát, mint mások. Mert ő is nyugati lélek. Nézzék a szerbet, a lengyelt vagy román Párisban; kitűnően, akcentus nélkül beszél a francia nyelvet, mégis azonnal kitűnik, hogy nem francia. Ezt se mondom gáncs gyánant, csak mint tény. Európában évszázadokon át a török ellen dolgoztak, hogy kitűnjék Európából. A rokon-talan magyart, kinek nyelvével idegen az országban kívül meg nem tanulja, hacsak nem nyelvtudós vagy külföldi, mindenki idevalónak érte. Nem ismerik a magyart, de senki sem számítja ezt a keleti népet a kelethez. Szép az a túráni mozgalom, ha az a célja, hogy a magyar ősi sajátosságokat megismerje és megővje, de semmi komoly alapja nincs, ha bennünket lelki-nyissz akar csatolni a kelethez. A földrajzi helyzet is hozzájárult ehhez a mi elnyugatiasításunkhoz, de a magyar mit mutatja, hogy valami csodálatos ősi ösztön vitte erre felé a magyart. Semmi nyugati nem idegen hozánk, de majdnem minden, ami keleti.

Lena, az "istennő" és az önfeláldozó feleség. Aki örül, hogy elszerették az urát.

SZEREPLOK: Nina Lane McBride, írónő és illusztrátor. Isaac McBride, író és illusztrátor. Lena Braunais, egy bucsos leánya. Művészek, művésznők, falusiak, egy rosszulnevelő nagynéni. Amor, a szereltem istene. Tehát: Bridgeport közelében van egy kis falu, egy kis falu, egy kis falu, egy kis falu. Eme falu közelében festők, rajzoló, szobrászok és egyéb művészek kolóniája épült. E kolónia tagja többek között Isaac McBride, az író és illusztrátor, valamint a neje. A faluban pedig falusiak laknak, köztük az öreg Braunais, akinek bucsos leánya van és ennek Lena nevű leánya. McBride nagyon szenzitiv fű. Megpillantani és megszeretni Lenát egy pillanat műve volt. Halott Lena nem művelt nő, mint azt Mrs. McBride mondja, de ah, gyerekek, kicsoda termelte van. Egy istennő, ganz einfach egy istennő. Ja, a Mac egy művész, tudjátok, hát nem csodálkozok rajta, hogy beleszeretett a Lenába, aki egy líba, de nem ez a fontos, gyerekek, a fontos a mindent leborító örök nagy szerelem, nem nyilvánorú és az egész, az én férjem, aki már nőt volt, mielőtt engem elvett kilenc évvel ezelőtt és most meg-

A ravasz cselédek.

Könnyű pénzszerzés.

AZ egész világon nagy a munkanélküliség. El-lenben talán még a munkanélküliségnél is nagyobb a cselédmizéria a nagyvárosokban. Hát még a legnagyobb városokban. Így például Londonban is. Hogy a cselédmizéria micsoda groteszk és komikus ötleteket produkál — példrá az alábbi kis történet. De egyáltalán példra is, mi mindent képesek az emberek kitalálni, hogy ne kelljen dolgozniuk, sőt arra is, mi mindenre képes egy cseléd után áhító háziaszszony. Viszont — s most ígérjük, ez az utolsó példát — rámutat arra is, milyen ötletekkel képes dolgozni egy "crook."

A Manchester Guardianban kis cikk jelent meg a napokban. A cikket az egyik londoni levelezője írta a lapnak. E kis cikk a példázat. Ime: "A feleségem cseléd nélkül van, tehát elhatároztam, hogy hirdetem fog a lapokban. Egy szabálány kellett neki és egy szakácsné. A hirdetésben feltüntettem a lakás címet, de a telefon számunkat nem. Mégis, a legnagyobb meglepetésre, a hirdetéssel kapcsolatban este felé megszólal a telefon.

A feleségem odamegy a készülőkhöz. Női hang jelezte. Azt mondja, hogy őt Mrs. Mackenzie kéri. Azt mondja, találkozott a feleségemmel Spanyolországban. A bemutatkozás után bocsánatkérés következik a kései felhívás miatt. Nem baj, nem baj, csak folytassa, mi tetszik? Azt mondja Mrs. Mackenzie, hogy ő most elutazik Indiába, még pedig nagyon sürgetően. Van neki egy szakácsnéja — mit mondjak önnek Mrs. A? Egy angol. Ennél különb szakácsnéit ön életében még nem látott. Mindent tud, sütni, főzni, milyen tésztákat csinál. A tortái — egy álom. Asszonyom, egy álom. Well, arról lenne szó, hogy ezt a kincset átadnám önnek. Tudom, önnek jó helye lenne. Kell?

Hogy kell-e? A feleségem oda volt az örömtől. Biztosította Mrs. Mackenzie, hogy bár ő talán nem lesz olyan jó munkaadó, mint Mrs. Mackenzie volt, csak küldje el a leányt, mert ő nagyszerű otthon fog a leány számára biztosítani, ténben, vajban fogja jüröszteni, a cselédnek külön lakosztálya van nálunk, külön fürdőszoba, villany, garázs használatára.

Mrs. Mackenzie megígérte, hogy azonnal intézkedni fog, a leány reggel ott lesz. Készenjünk szípen Mrs. Mackenzie, nagyon szép volt kegyedől. Gudánj. Reggel a leány tényleg jelenkezett. Pont olyan volt, amilyenek a feleségem a jó szakácsné ideáját tündérelmaiban elképzelt. Mindenben megfelelt. Semmi kifogása nem volt a "hely" ellen, minden aggodalma a feleségemnek eloszlott, szinte meg tudta volna ölelni a leányt örömben. A bére? Nagyon reazonális összeget kért. Mikor lép helybe? Holnap reggel. Nagyszerű. De, nagysága kérem, mondhatja a leány, nagyon messziről jöttem ám ide — megmondta honnét — kilenc és fél szillinget költöttem az utazásra. Ha lenne olyan szives... Hát hogyné. A feleségem annyira szives volt, hogy örömben kiegészítette a kilenc és felet tizre. Legyen a leánynak lunchre is. A leány soha többet nem jelentkezett. Itt végződik a sztori. A következtetést mindenki levonhatja. Ugyvan. Tegyük fel, hogy ennek a leányknak még húsz ilyen "prospéct" je volt aznap. Akiket hasonló módon megdolgozott az előző napon. Tegyük fel, hogy a prospectek közül csak tíz ütött be. Ez öt font. Öt font napi kereset. Mindenesetre több, mintha cselédi munkát végezne érte. Hát így "dolgoznak" ma a cselédek Londonban.

ITT AZ IDEJE

hogy megemlékezzék az óházában maradt rokonairól. Ha azt akarja, hogy

KARÁCSONY NAPJÁN

hálával emlegessék az Ön nevét, küldjön pénzt mihamarabb általunk és biztos lehet, hogy a pénz karácsony előtt megérkezik. Néhány dollárral boldoggá tesz egy egész családot, mert ma néhány dollárért sok koronát kapnak odaát.

BOLDOGSÁG

költözik abba a hajlékba, ahol nélkülözést nem ismernek. Magyarországon pénzért mindent lehet vásárolni. Tegye lehetővé pénzküldeményével, hogy gond nélkül nézhesse nek a szigorú tél elé.

Pénzküldési áraink a legolcsóbbak és leggyorsabban eszközöljük a kifizetéseket. Minden kifizetést a címzett sajátkezűleg aláírt eredeti nyugtájával igazolunk.

A legalkalmasabb és legbecesebb karácsonyi ajándék itt Amerikában a

BETÉTKÖNYV

Lepje meg szeretteit bankunk betétkönyvével, melyet nekikre kiállítottunk. A nálunk elhelyezett pénz nem csak 4 százalékkal kamatozik, de a betevő kivánságára bármikor visszafizetjük.

AMERICAN UNION BANK
Németh János, elnök
FOUZZLET: 10 East 22nd St. NEW YORK
FIOK: 1597 2nd Ave. cor. 63rd Street

VÉRÉS HARCOT VIVNAK KIEFF VÁROS HATÁRÁN.
COPENHAGEN, nov. 29. — a város birtokáért a Berlinke Bolshiev-ellenes ukraini csapatok zárták körül Kieff városát, s elkecseregett csata folyik a város birtokáért a Berlinke Tidende távirati értesülése szerint. Kieff ukraina fővárosa.

MAGYAR KIR POSTA
HOGY BIZTOSAN ÉS GYORSAN
Kaphon választ otthonról, küldje a válasza szükséges postabélyegeket rokonának Magyarországra és egyszerre mind kímélje meg őket a postaköltségtől.
Egy 2.50 koronás bélyeg ára\$0.03
50 2.50 koronás bélyeg ára\$1.10
100 2.50 koronás bélyeg ára\$2.00
Közvetlen árak nagyobb mennyiségért.
Magyar Amerikai Bankház
S. DE VITA
2105 First Avenue, New York City
corner 108 Str.

MINDENNAPI ESET

hogy az otthon tartott pénznek szomorú vége van. Vigyázzon nehezen szerzett dollárjaira minden magyar, mert a mai nehé viszonyok mellett kétszeres veszély fenyegeti. Amikor a pénzt csekk, vagy Money Order alakjában címre elküldi, hogy helyezzem betétbe, nagy gondtól szabadult meg. Betéti könyvet kap, amelyből csakis Ön veheti ki a pénzt, akár személyesen, akár levél útján.

KISS EMIL Bankháza
133 Second Ave., New York, N. Y.
A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank kizárólagos képviselője.
A Magyar Királyi Állami Jegyintézet kizárólagos képviselője.
A M. K. Állam. Menetjegyirodája kizárólagos pénzkiszárási gyűjtőhelye.

Ausztrália fejlődési lehetősége.

Hughes miniszterelnök szerint szükség van nagyfokú befektetésre.

BIZTOSÍTÉKOT AKAR.

szaknyugaton rengeteg terület áll rendelkezésre.

LONDON, nov. 30. — Az ausztráliai állami és tartományi minisztereknek Melbourne-n megrendezett gyűlésén a Daily Mail szerint Hughes tartományi miniszterelnök többek között következőket mondotta: "Népességre van szükségünk nagy, lakatlan területeink beépítésére, hogy megműveljék a gazdag földjeinket. A benépesíthetők a vidékeket, akkor a városok önfentartókká válnak, azonban elsősorban arra van szükségünk, hogy a terményeinket külföldön értékesítsük."

Az érdekeltek elhatározták, hogy minden egyes állam dolgozzon ki egy területet, amely szerint annyi földterület kerül beépítésre, amennyi elvárható a területnek. A tervezetek alapján azután megfelelő szerződéses viszony létesülne az államok és a tartományi kormány között, amely szerződések alapján azután a kormány megfelelő mennyiségű földet garantálna azoknak, akik telepedni szándékoznak.

Egyben elhatározták, hogy meg fogják javítani Ausztrália kivitel lehetőségeit olyképpen, hogy standard termékekért igyekeznek látni, és csak a legjobb standard minőségű exportálnak. Egyben szülessenek tárgyalások a kivitel bizottság kiküldetés Angliába és más országokba.

A miniszterelnök a tartományi képviselőházban az elmúlt héten tartott beszédeiben azt a kijelentést tette, hogy Ausztrália nyugati Ausztrália nem szavatol, hanem inkább bővülő terület, igen jó éghajlattal, amely nemcsak a már befejelepült, állatenyésztést is foglalkoztat, hanem még a földterület 250 millió akor terület áll rendelkezésre, míg földművelési célokra még ennél is jóval nagyobb.

Queenslandban nagyüzemi fejlődik a cukoripar. Különösen azóta, mióta rájöttek arra, hogy a jól fizetett fehér munka, megfelelő gépekkel, többé-kevésbé háromszor annyi szinműkacra.

Akasztófa a teremben

Ujfajta bűnügyi tárgyalás a férjgyilkossággal vádolt nő ellen.

THREE RIVERS, Mich., nov. 30. — A férjgyilkossággal vádolt Mrs. Lavinie Stack elleni tárgyalás most vette kezdetét az itteni esküdtbírószék előtt. A vád az, hogy az asszony a férjével együtt megölte a férjét, akinek a holttestét néhány hét előtt a háza pincéjében látta találták.

A vádhatóság egy akasztófat állítottott fel a tárgyalóteremben és be akarja szemléltetni a bizonyítást a védelem amag állításának a tarthatatlanságát, hogy a férj öngyilkossággal követte el. A vád szerint ez lehetetlen, tekintve azt a helyzetet, amelyben a hullát találták.

Viszont a védő azt akarja bizonyítani, hogy a férj már ötéves óta tervezte az öngyilkosságot és hogy már több ízben becsulveleket is írt a barátainak.

Ausztrália Francia film készül Bestialis

Budapesti műteremben. rémtett az erdőben

A Szabadság budapesti levelezőjéről. Budapest, nov. 30.

MAGYAR filmipar hirtelen lendülettel indult neki a fejlődésnek. Alig néhány év alatt jutott el mai fejlődési fokára, pedig ma már olyan magyar filmgyárak vannak, amelyek bátran felvehetik a versenyt akármelyik nagy külföldi vállalattal. Ilyen a Star filmgyár is. Egész telep, a Törökvezdülő szép völgyében fekszik, a hűvös völgybe vezető villamoson mentén. Nagy területtel foglalt el. Belépve a kapun, azonnal szembetűnik a két hatalmas műterem épület. Faluk, tetejük üvegfalú. Oly tágasak, hogy egész épületszerkezetet lehet felépíteni bennük a felvétel céljaira. Bizonyos, hogy például Amerikában nagyobbabbas filmgyárak vannak, de a mi kereteinkhez mérten ez a filmvállalat igazán amerikai nagyszabású.

Kovács Sándor, a vállalat szcenikusa és tervező iparművésze, igen szívesen fogadott és kimerítően tájékoztatott a moziipar állásáról, míg öccse, aki operatőr a gyárnál, szíves volt végigkalkulolni engem a telepen és minden érdekelt megmutatott. A két hatalmas üvegfalú műterem egyikének földszintjét és pincéjét a kellektár, foglalja el. Ugyanitt vannak a műhelyek is. Mert a most nál egészen másképpen készülnek a díszletek, mint a színházban. A színpadon csak egy oldalra kell hatniuk a díszleteknek, mert a moziplasztikusnak kell felépíteni minden szcenárióját, mert ugyanazon helyiséget több oldalról, más és más részletben kell felvenni, egyezőval a mozi nagyobb naturalizmust követel. Eppen ezért a mozinál nem lehet festett színpalakkal dolgozni, minden plasztikus és úgy van elkészítve, hogy a valósághoz a családosság alkalmazzák. Egy külön nagy raktárhelyiségben állanak a "falak". Egész szobákat, termeket lehet összehajlítani beléjük. Minden "fal"-részlet plasztikus van megcsinálva, például a földön falai és ablakai gipszel vannak bevonva, úgyhogy a megtevéstől hasonlóan egy masszív kővekből rótt épület bensejéhez. Vezetők kihez egy nagy, lapos, magas keret. Megnézve előlről: könyvtárat ábrázol. A könyvszekrény alapzata és oldalai valódi fából készültek és ki vannak szépen faragva, a könyvsorok pedig papírmassából vannak a legnagyobb részletességig, még a könyvcsimák is láthatók aranyozásban. A színpadon az illyesmit csak nagyfából, "hatásra" kell megcsinálni, de a fényképező gép objektívje elésebb, azt nem lehet becsapni. A három centiméter vastag könyvtár előlről nézve már öt lépcsős ígazi könyvsoroknak hat ígazi szekrényben. Ezután a laboratóriumba megyünk. Nagy beutakadnak törtenik a filmek előhívása és mosása.

Visszatérünk a műterembe, hol éppen felvételre készülnek. Francia film készül Budán. A mai valutatári viszonyok mellett, mikor nekünk a mi leromlott pénzünkkel kell a külföldről beszerezni a horribilis drága filmananyagot, nem nagyon fizeti ki magát a filmipar. Jelenleg nem is dolgoznak a gyárak egész Európában, többnyire szüneteltek a munkát, mert a gyártóknak jobban lehet így jövedelmüket. Mert éppen a mi alacsony valutánknál fogva a külföldi tőke örömmel siet Magyarországra, hogy itt a jó pénzével üzleteljen. Most a párisi Pathé filmgyár készíti francia filmet a Star gyárban, magyar színészekkel és operatőrrel. Igen ügyes és ravasz üzleti idea ez a francia gyár részéről. Egy szerűen elküldött ide egy francia rendezőt és a megcsinálendő darabot. Ez utóbbrak "Prince Epervier" a címe, ami "Karvaly herceg"-nek jelent. Nem tudom miért fordítja a tolmács "Keselyű herceg"-nek. Valószínűleg ő sem tudja. Különböző ez nem is fontos, fontos ellenben az, hogy a francia vállalat kibérelte az egész gyártótelep ő fizeti a színészeket, a munkásokat, és az ő rendezője dirigálja a felvételt. Már most figyelembe véve a francia frank állását a pesti tőzsdén, hamarosan átlátunk a színt: a francia vállalat Budapestet kiállítja, eljártat és elkészít egy nagy filmet anyagi pénzért, amennyit Párisban talán még egy rövid filmipartot sem tudna megcsinálni. Mindamellett a magyar gyár is jól jár ezzel, nem is szólva a magyar színészekről, akik egyrészt keresnek a franciáktól, másrészt abban a dícsőségben részesülnek, hogy egy párisi filmen szerepelnek.

A rengeteg műterem egyik sarkában egy vegytani laboratórium van felépítve. Teteje persze nincsen, az ügyesnek látszik a képen. Ellenben van elől egy nagyobb szoba telve vegytani készülékekkel, lombikkal, spektroszkópokkal, mérőeszközökkel, hatul pedig valamely előszobaféle látszik, mosdóval és ajtóval. Kezddik a felvételt. A francia rendező (magyon el volt foglaltva, nem lehetett beszélni vele, a többiek pedig mind másképpen mondták a nevét, tehát nem tudom, hogy hívják) igen agilis, ösziül ur, csupa elegancia, szikár, magas ember, nyílván színész lehetett. Mindennek ugyl, ágál, rohan, kiabál, futyul, vezényel, sokszor nem is várja be, míg a tolmácsa magyarul fordítja instrukcióit, hanem ő maga kiált magyar szavakat, amiket ugyilátszik ittartózkodása alatt tanult.

A színteret körülállítják reflektorokkal, a magasból is reflektorokat szösznek feléje. A gép is ott áll, mellette az operatőr. A színészek a színpadon kívül várják, hogy rájuk kerüljön a sor. A színen csak ketten vannak, a vegyész (ezt Fehér Gyula jászta a Nemzeti Színházról), meg a laboratóriumbeli szolga, a hagyományosan jóvalis arcú öreg szolga, akivel minden hasonló filmen találkoztunk szoktuk. Beállítják a gépet, a vegyésznek a vízvezetékkel a kezét kell moznia. Már mossa is vagy tíz perc óta, ekkor a gép beér, a kezét a kezéről. Valami baj van a géppel, tehát várni kell, addig a vegyész folytonosan mossa a kezét, a laborás pedig az epuráltatott törölközőt. (Barátom, aki velem jött és aki vegyészemnek a fülembe sugja, hogy nem is szokás törölközőt azokat a szerszámokat, de hát az ilyen tudós ember meg a kákmán is csomót keres; tudja is ő, mi a művészet!) Végre megindul a gép, a francia rendező nagyot ordít: "En avanti" sipol, a reflektorok vakító lilás fényű lovelnek, a vegyész mossa a kezét, a laborás szívesen fogja a kezét, a vegyész a szö szoros értelmében csak a "szája jár", de hangot nem ad. Minek is, a filmen ugysem hallani. A rendező utasításokat bömböl, a tolmács lefordítja, vagy a színész maga is megéri, mit akarnak tőle. Nagyzerű dolog filmszínésznek lenni. Nem kell szerepet bevégni, bemondják neki, mit kell csinálnia: "Most előrejön! Most a kezét törli! Szolga kimegy! Kezét törli még mindig!" Most megint üvölt egyet a rendező: Hopp! — erre kinyitlik a laboratórium ajtaja és belép rajta valami fővegyész, (Kozta jászta) lisztféherre kent arccal, skarját ajakkal. Ebből gyönyörű "teint" lesz a kész filmen. Betessék! Pethő Attilát, aki hajmerszöben elegáns urat ábrázol, szemén az obligát monoklival. A rendező megint üvölt egyet, erre a fővegyész az ajtó felé fordul, bocsánatot kér és kimegy. Az előző idegen előre jön, hol a másik vegyészforma ur a szekrényben kotorász. Mikor meglátja a jövővényt, ijedetten leejti a kezében levő vegyészeres csomagot (vulgó liszt). Nagy jelenet, a szájak izgatottan járnak és az avatatlan nézőt a nyavalya tör, ugy szeretné tudni, mi bántja őket. Szerencsére a rendező szívesen megelégedve a jelenettel, megállítja a gépet és odarohan a két színészhez. Eljártassa nekik, hogyan gondolja a jelenetet és hogy jobban "kihozza" a hatást, egy pár szót is hörög az arcjáték kíséretében, még pedig magyarul: "Ném, ném, kettő félség, nincs!" Ebből legalább annyit megtudunk, hogy itt két félség van valakinek, bizonyosan a szép Pethő Attilának, akinek több is akadna talán.

Robbanásnak is kellene lenni, de erre már nincs idő. Holnap fog felrobanni a laboratórium.

Besötétted, eltávoztunk. Legalább láttam egy párisi filmet, amelyen csupa francia szerepel, s ezt a francia filmet Budán csinálják. A szcenikus, aki olyan szívesen kalkulált bennünk, saj-nálkova teszi hozzá a bucsuzásához: "No, most két embert elvettünk től. Eddig szívesen jártak moziba, most amj, hogy látják, hogyan készül a film, nem fognak többé elmenni." Hát az bizonyos, hogy másképpen néz ki a film felvétel közben, mint a vetítőperden. Hanem azért nem kell kiabálni a moziból. Ha a színésznek nem ábrándulnak ki belőle! Igaz, hogy őket fizetik érte. Még pedig nagyon jól fizetnek a franciák, hiszen annyit adnak koronában, mint amennyit Párisban valószínűleg a műterem sóprógettó munkásnak fizetnének cetimesban. És ez fejedelmi összeg ma Magyarországon. Hélas! — mondaná a francia, ha náluk volna így és nem nálunk. De így persze nem mondja. Söt.

(b-y)

Bestialis rémtett az erdőben

Egy apa meggyilkolta két és fél éves fiát, mert nem tudott beszélni.

HAJSZA AZ ÉJSZAKÁBAN.

Letartóztatták az elmenekült gazembert.

ROCHESTER, N. Y., nov. 30. — William Davis, egy farmer, egy kis erdei házban, bent a hegyek között, hihetetlenül bestialis dühhöz jutott, vétett tegnap este két és fél esztendő kis fia életének.

A farmer féktelen haragra lobbant, mert a gyermek még nem tudott beszélni.

Mérgében a gyermeket kihajította a házból a fák közé, ki a hideg földre, ki a sötét éjszakába, azután utánament és összerugdalta.

Az anyja a gyermeknek sírvá követte. Felvette a földről és lefektette az ágyba, úgy ápolgatta. Kévséig múlva a szerencsétlen poronty kiszivelt.

Az apa erre fogta a vadászfegyvert és elrohant hazulról. Bolyongott az erdőn, mielőtt a deputy sheriffek mindenfelé keresték.

Végre egy fűszeresnél lefellelték.

Elsőfokú gyilkosság vádja alatt tartóztatták le. A vidéken általános a felbuzulás a bestialis emberrel szemben.

Vád alatt Ar buckle egy tanuja

Mrs. Neighbors, az egyik mentőnő a vád szerint hamisan vallott.

HUZÓDIK A TÁRGYALÁS.

Az orvosszakértők nem készülték el a véleménnyel.

SAN FRANCISCO, nov. 30. A Fatty Arbuckle elleni büntető tárgyalás jobban elhúzódik, mint azt eleve várni lehetett volna. A vádhatóság szélesebb alapokon akarja lefolytatni az ellenbizonyítást és az sem lehetetlen, hogy Mrs. Delmont, a fejelentőt is ki fogják hallgatni.

Mint tudjuk, az áldozatnak Miss Rappenak a belső részét egy orvosi bizottság vizsgálja meg most vegyileg és ez a vizsgálat pontosan meg fogja állapítani azt, hogy tulajdonképpen mi is okozta a hólyagszékadást. Erősnek-e, avagy régi, krónikus betegség. A bizottság péntekig semmi esetre sem tud elkészülni a munkájával.

Az újabb szenzáció az, hogy a kerületi ügyész panaszára hamis tanúzás büntette miatt letartóztatták Mrs. Minnie Neighborsot, a védelem egyik mentőtanúját. A tanu a tárgyaláson azt vallotta, hogy a múlt év augusztusában Wheeler Hot Springsen együtt volt Miss Rappeval és a leány ott is többször rosszul lett, miközben a ruhát leszárgatta magáról. A vádhatóság szerint most kiderült, hogy Miss Rappe egyáltalában nem volt az illető fürdőhelyen — A tanut kétezer dollár bírságtól ellenében egyelőre szabadon engedték.

"AZ UTÓRÖK". TRINER'S 1922. ÉVI FALNAPTÁRA.

A Triner's 1922. évi falnaptárak szétküldésére már megkezdődött. Gyönyörű szép, színes, művészi illusztrációkkal, remek gondolatokkal. A falnaptár képe kétféle: kisebb és nagyobb, a melyen különböző országok mutatják be híres utórröket: Az Egyesült Államok Fulton gözhajójával van képviselve, Angolország Stephenson első gőzművelője, az American Elxir of Bitter Wine utórröke. A naptár nagyon szép dísz, minden otthon számára. Küldjön 10 centet a szállítási költségek fedezésére (cím: Joseph Triner, 1333 So. Ashland Ave., Chicago, Ill.) és ne felejtse figyelmeztetni gyűjtőszékét, vagy gyűjtőszékének címét, hogy szerezzék a Triner-féle színes, különösen a Triner's Bitter Wine-t.

(b-y)

Széles Amerikában

TUDÓBALZSAMOT, amely a legjobb szor.

Köhögés, Fulladás, Hűlés, Nehéz lélegzés, Rekedtség ellen.

A valódi 1 dollár és 10 centért küldi Amerika leglelküsemertesebb patikája, a

Szent Erzsébet Első Magyar Gyógyszertár

9115 Buckeye Road Cleveland, O.

Meggyógyítja sérvét

Stuart-féle tapadó Plapao-párna, amely mellett eldobhatja mostani sérvét, miközben olyan orvosi műszert, amely nem csúszkál és a helyükön tartja az izmokat. Nincs benne sem szilika, sem rugók, sem csontok. Lacy, mint a bárony, könnyű vasból készült, mint egy Plapao-párna, teljesen meggyógyítja öket. A Plapao-párna Párisban első díjat, Rómában arany érmet nyert. Teljesen ingyen küldünk öntek egy Plapao-párna-t és Stuartnak a sérvéről szóló könyvet. Ne küldjön pénzt — csak a nevét és címét erre a címre: PLAPAO CO., 3547 Stuart Bldg., St. Louis, Mo. Postafordulattal megkapja ingyen a könyvet és a próba orvosszert.

Sürgönyi Pénzküldést

Magyarország bármely részébe

3-4 nap alatt fizetünk ki.

Most küldjön pénzt hozzátartozóinak, mert a Korona olcsó

Ha valakit ki akar hozatni, forduljon hozzánk bizalommal, mert mi elintézzük az összes teendőket.

Jugoszláviai küldeményeket saját irodánk utján fizetjük ki, a leggyorsabban és legpontosabban.

HAJÓJEGYEK az összes vonalakra. Irjon, vagy hívjon személyesen alantli címre:

J. Herzog & Co. 534 W. North Ave., Chicago, Ill. Telefon Diversey 5428. c. áll

CHICAGOI MAGYAR ÜGYVÉD Gottlieb Lajos jogtanácsos. Inyen tanács mindenféle ügyben. Váltó, váltó és bűntető ügyekben. Örök rasentat este 6-ig. Szerdán délután 5-ig. Vasárnap délután 10-12-ig. 1978 N. Halsted Street, az emeleten. Telefon: Diversey 3134.

Legujabb magyar noták és operettek kottái. 5 centes, feljebb, valamint néhány kitűnő opera kottái. HUROK. Rendkívül olcsón vehető.

MUSIC STUDIO 2918 Lincoln Ave., Chicago, Ill. Telefon: Lakeview 4678.

NORTH AVE. STATE BANK CHICAGO NORTH AVE. ÉS LARRABEE ST. SARKAN. Alapítókink és tartalékunk körülbelül \$270,000 Összevagyunkunk: Több mint 5.500.000 dollár

MAGYAROK! — Okuljatok a közelmut tapasztalataiból. Nehéz munkákat megtakarított gyimölcsöt: FELYEZZÉTEK EL REGI, JÓHÍR-NEVŰ, SZIKLASZILÁRD alapokon nyugvó ÁLLAMI INTÉZMÉNYBEN. Akkor nyugodtan alhatok. Mindennemű, a bankszakmában való ügyletekkel foglalkozó bankokkal.

JÓL MEGFONTOLJÁTOK TEHÁT, KIRE BIZTOK PÉNZT. A North Ave. State Bank-nál pénze TÖKÉLETESEN biztos helyen van és kamatozik. Ha megtisztelné bennünket bizalmával, hivatkozzák CHARLES E. SCHICK alelnök, vagy OTTO G. ROEHLING pénztárnokra.

Immigrant State Bank 343 W. NORTH AVE., CHICAGO, ILL. Sedgwick Street sarkán.

Tisztelettel meghívja a Chicago és környékbeli magyarságot az új bankhelyiség megtekintésére, ahol taksarék-betét, pénzküldés, hajójegy és közjegyzői ügyveket a legnagyobb-biztosíték mellett bonyolíthatják le. Biztonsági pénzeszközök (Boxok) egy évre 3 dollárért bérelhetők.

A Chicago Magyarok Első Allami Bankja.

Chicago és környéke.

Közi: LASZLO H. LEO. A SZABADSÁG CHICAGOI IRODAVEZETŐJE. Megbízott: TAKACS ISTVÁN.

Chicagoi iroda: 552 WEST NORTH AVENUE HANNOVER BUILDING, ROOM 210. Telefon: Diversey 4670.

HAJÓJEGYEK minden vonalra a legolcsóbban.

A saját érdekében figyelmeztetjük

hogy pénzt csak megbízható bank által küldjön. Tizennyolc éve fennáll banküzletünk. Megbízhatóságáról a Chicago és környékén lakó magyarság meggyőződött, miért is ajánljuk, ha

Pénzt akar küldeni Magyarországra, Románia, Cseho-Szlovákia vagy Jugoszlávia területére sürgönyileg, avagy postán koronákban avagy dollárokbán, Forduljon bizalommal hozzánk.

FEKETE és FIA 1957 W. GRAND AVE., CHICAGO, ILL. Telefon: Seely 3967. Fióküzlet:

Fekete és Kassay 9328 Cottage Grove Avenue, Chicago, Ill. PÁNCÉL-SZEKRÉNYEK fiókok bérlete egy évre \$2.50 c. áll

CHICAGO, Ill. — A "Protected Home Circle" nagy amerikai egyetnek west pullmani osztlója, mlnt szombat este a 119-ik streeti Orosz hallban sikerült estélyt rendezett. Irssa Lajos elnök rendezésével.

Elsőnek bájos kis leány, a Superis testvérek el kedvesen néhány angol dalt, Miss Georgia Baker zongorakísérete mellett. Azután két magyar fiú, a Superis testvérek ügyes hegedűjátéka váltott ki sok megérdemelt tapost. Majd egy alig pár hét előtt az ózából érkezett magyar leányka, Juhász Gizike lépett a színpadra. Mikor Vagenhaltz Aranka zongorakísérete mellett Juhász Gizike ajkán feleselődtek a legújabb magyar népdalaink, sok arcon végigpergett a honvágy könnyje. Hisszük, hogy a chicagói magyarság gyakran fog gyönyörködni szép énekekben.

Azután egy másik bájos magyar leány, Szemenyei Mariska, Elgin, Ill.-ből, pompás zongorajátéka mellett, énekel magyar dalokat, melyeket — azután Juhász Gizikével kellett néhány duettel megtoldania. Sok-sok virág és meleg ünneplésben volt része e két bájos leánynak. Azután újabb meglepetés volt Kúpeczy József fellépése. Hadanovits mester kitűnő tanítványa, Weiner Juliska kísérté zongorán a pompás éneket.

A sikerült hangverseny után Irssa Lajos rendező szép beszédben megköszönte a szereplők közreműködését és buzdított a őket, hogy minél gyakrabban gyönyörködtesék a magyarságot. Azután Kádár Zsiga jeles zenekara rázendített a csárdára.

PULLMAN KASTÉLYANAK MŰKINCSEIT ÁRVEREZIK.

CHICAGO, Ill., nov. 30. — Ritka vázák és más műtárgy-ek kerültek árverésre sajnálatosan alacsony árak mellett a néhai George M. Pullman kastélyának felmüllőre becsült berendezéséből. A kastély nagyszűri berendezése ritkította párját az országban.

Dr. F. O. CARTER SZEM, FUL, ORR ÉS TOROK

BANDZSA SZEMEK EGY LATOGATASSAL MEGGYÓGYITVA. 3000 KEZELÉS. MANDULAK KIVETÉSE, KATHARUS ÉS SUKETSÉG KEZELÉSE.

SPECIALISTA

Ki 24 éve van a State Streeten és ki csak szem, fül, orr és torok kezelésével foglalkozik. SZEMÜVEGET KÉSZÍTEK. Irjon ingyenes könyvkért. DR. F. O. CARTER 120 S. STATE STREET, CHICAGO, ILL. Órák: 9-től 5-ig. Vasárnap 10-től 12-ig. Ügyeljen a forgó lámpákra. 264 70 75 81

UTLEVÉL, óhazai ügyek, okiratok elintézése.

DOLLÁRFIZETÉSEK postán és kábel utján.

HADIKÖLCSÖN PAPIROKAT: amerikai Liberty Bondokat, Magyar, Jugoszláv s Csecho-slovákot veszünk és eladunk.

L. KAUFMANN & CO. STATE BANK 114 N. LA SALLE STREET, CHICAGO, ILL. PENZ-KÜLDÉS a világ minden részére a legolcsóbb árforlyam mellett. HAJÓJEGYEK minden vonalra. TAKARÉKBETÉTEK 3% kamatozásra. — Visszafizetés bármikor, felmondás nélkül. A CHICAGOI MAGYAROK KÖZPONTI BANKJA. Forduljon hozzánk bizalommal.

